

CODA og relationer: Adgang til døvemiljøet gennem forældrene

Eva Juul Toldam, Natascha Sofie Søndergaard & Niels-Henrik M. Hansen

I denne artikel sætter vi fokus på børn af døve forældre. Denne gruppe er særlig, fordi de fleste børn af døve forældre er hørende, men vokser op i et hjem, hvor modersmålet er tegnsprog, og hvor forældrene typisk indgår i døvekulturen og -verdenen. Denne særlige gruppe kaldes for CODA, hvilket er en forkortelse for Children Of Deaf Adults.

I denne artikel undersøger vi unge CODA'ers relation til døvemiljøet, som de får adgang til gennem deres forældre. De unge CODA'er kan tegnsprog og er vant til at være i et miljø med visuel kommunikation, men da de selv er hørende, har de også adgang til den hørende verden omkring dem. De er altså ikke knyttet til døvemiljøet af fysiologiske årsager på samme måde, som deres forældre er. Psykologerne Allard og Roos beskriver det som, at CODA'er kan ses som fysisk hørende, men psykologisk døve (Allard & Roos 2025). CODA'er har adgang og tilknytning til døvekulturen og -verdenen (Moroe 2019; Napier 2008), samtidigt med en tilknytning til den hørende omverden.

Det er derfor vigtigt at forstå, hvad der karakteriserer oplevelsen af at have adgang til forskellige miljøer. Vi undersøger, hvordan de unge fortæller om deres tilknytning til døvemiljøet

UNG CODA I DANMARK

CFD Rådgivning, Viden og Udvikling har i 2024 gennemført et litteraturstudie og en interviewundersøgelse omkring unge CODA'er. Seks unge i alderen 14-21 år med døve forældre har deltaget i interviews. Denne artikel indgår i en artikelserie der gennem forskellige problemstillinger og begreber tegner et billede af hvordan det er at være ung CODA i Danmark. Artiklerne udgives i 2025 og kan downloades på www.cfd.dk/viden

**VIDENS OG
UDVIKLINGSENHEDEN**

CFD
Oktobervej 22A
2860 Søborg

T: 4439 1100
M: 4085 1315

Viden@cfd.dk
www.cfd.dk/viden

August 2025

i relation til deres forældre. Der vil være en opmærksomhed på, hvad dette indebærer, og hvordan det opleves at være en del af et miljø, der defineres i modsætning et andet miljø, man også er en del af. I den forbindelse trækker vi bl.a. på den norske antropolog Frederik Barth (1928-2016) og hans teori omkring grænsesætning. Barths fokus var, hvordan konstitueringen af identitet sker igennem sociale processer og interaktion, og hvordan grænsesætningen mellem 'dem' og 'os' opretholdes igennem praksisser, fortællinger, normer og symboler (Barth 1969). Barths perspektiv bliver anvendt indenfor handicapforskningen til fx at undersøge, hvordan personer med et handicap konstitueres som anderledes, selvom de reelle forskelle mellem deres liv og flertallets liv er beskedne (Shakespeare 2006). Men perspektivet kan også være omvendt, når fx døvekulturen definerer sig selv via symbolske grænsesætninger, som værende anderledes fra hørende kultur. Det kan være omkring sprog (tegnprog versus oralt sprog), normer og sociale praksisser (Padden & Humphries 1998). Det interessante i dette perspektiv er, hvordan det er at være en ung, der befinder sig imellem forskellige grænsesætningsprocesser. Det er både samfundets grænsesætning mellem handicappet og ikke-handicappet, døvesamfundets egne grænsesætninger mellem dem selv og det omgivende hørende majoritetssamfund, men også de grænsesætninger, der kan være, når man er ung og gerne selv vil definere sin identitet som person (Illeris et al. 2009). Det kan være svært at overskue, da disse mekanismer gensidigt kan påvirke hinanden og ikke er statiske. At være døv eller ung i dag er anderledes, end det var for fx 50 år siden.

Grundlaget for artiklen er et omfattende empirisk materiale. I 2024 udførte CFD en interviewundersøgelse med seks danske CODA'er mellem 14-21 år og en norsk ekspert, der arbejder med CODA-børn. Nogle interviews er udført som dobbeltinterviews, hvor to deltagere blev interviewet samtidigt. Nogle blev udført som enkeltinterviews. Derudover er der foretaget en litteraturundersøgelse af international forskning på området for bl.a. at kunne afdække forskellige oplevelser med tilknytning og relation til døvemiljøet. Vi har valgt at fokusere på artikler udgivet efter år 2000 i litteraturstudiet, da vi ønsker et fokus på, hvordan situationen ser ud med de vilkår, der eksisterer for døve i dag.

Forældre som adgang til døvemiljøet

Når børn vokser op i hjem med døve forældre, får de adgang til mere end blot et andet sprog i form af tegnsprog. De inviteres også ind i et særligt miljø med egne værdier, fællesskaber og normer – døvemiljøet. Det er beskrevet flere steder, hvordan døvemiljøet udgør en særlig kultur og verden, hvor

Døvekultur

- *Dansk tegnsprog har sin egen grammatik, syntaks og struktur, ligesom orale talte sprog.* Tegnsprog udvikles i døve fællesskaber og er ikke universelt.
- *Døvekultur defineres ofte som en sprogbaseret minoritetskultur – ikke som en handicapkultur*
- *Visuel kommunikation former døvekulturens sociale rum og praksis*
- *Døvekultur er tilpasset visuelle kommunikationsformer.* Det afspejles i arkitektur, normer (fx at blinke med lyset for at få opmærksomhed), øjenkontakt mv.
- *Døvekulturen har sine egne institutioner og steder.* Fx er der Castbjerggård Højskole, som er rettet mod døve, samt lokale foreninger over hele Danmark.

bl.a. kommunikation og samvær adskiller sig fra, hvordan det er i hørende miljøer (Kanto 2016; van den Bogaerde & Baker 2008; Zaborniak-Sobczak 2021).

For CODA'er er relationen til døvemiljøet bundet til forældrene, der sætter rammerne for, hvilke aktiviteter børnene deltager i. Som unge og voksne bliver det mere op til den enkelte, hvorvidt kontakten til døvemiljøet fastholdes.

I denne artikel fokuserer vi netop på, hvordan relationen til forældre ikke kun former hverdagslivet, men også åbner for en relation til døvemiljøet og døveverdenen. Denne adgang er dog ikke den samme for alle. Det afhænger både af forældrenes tilknytning til døvemiljøet og af, hvordan CODA'er selv oplever og forholder sig til deres rolle i det. Det vil vi udforske i det følgende, men indledningsvis er det væsentligt at konstatere, at døvekulturen er under pres. En central årsag her er udbredelsen af Cochlear Implants (CI), som i dag tilbydes personer med døvhed og svære høretab. Brugen af CI kan betegnes som en standardbehandling med dokumenteret udbytte, når det gælder mulighederne for auditivt udbytte. En konsekvens af CI er, at færre får mulighed for at lære tegnsprog, da fokus er på en auditiv rehabilitering. Ligeledes tilbydes voksne tegnsprogsbrugere også operation med CI, som åbner for, at de i nogle situationer fravælger at bruge tegnsprog.

Denne udvikling påvirker også situationen for CODA'er. Som forfatteren Isabella Solem, der selv er CODA og arbejder med norske CODA-børn, udtrykker det:

“Altså, jeg ser jo en meget stor forandring i døvemiljøet. (...) De børn, jeg møder i mit arbejde, er ikke døve på samme måde, som mine forældre var det. (...) Når det gælder CODA-børnene, så tænker jeg, at det bliver rigtig spændende at se, hvad det er for nogle børn, de bliver.” (Oversat fra norsk af forfatterne)

Solem identificerer altså en langsom ændring i døvemiljøet, hvor der bliver mindre og mindre tilknytning til døvemiljøet for CODA'er i takt med, at det bliver indskrænket. En af primærårsagerne til, at døvemiljøet i Danmark og andre lande er under forandring, er, at mange, der fødes døve, bliver CI-opereret. CI giver adgang til lydbearbejdning tidligt i livet, og hvis det pågældende barn har hørende forældre, vil de ofte ikke lære tegnsprog. Heraf følger, at de ikke går på døveskole, kommer i døveforeningen osv.

Her ser Solem, at det også kan påvirke de relationer, man som CODA har til døvemiljøet, samt muligheden og interessen for at interagere med dette. De unge i undersøgelsen fortæller, at de kan mærke, at der kommer færre personer til fx familiekonferencer, og at der generelt også kommer færre CODA'er, hvilket betyder, at de har mindre mulighed for, og adgang til, at socialisere blandt døve og CODA'er, med mindre de selv opsøger det. Sat på spidsen, så er det kun relevant at være en del af en gruppe, hvis der er andre i den, og det kniber, hvis der bliver færre og færre, som denne CODA beskriver det:

“Altså jeg deltager i [konferencer på Castberggård] nogle gange, fordi, du ved, mine forældre hiver mig med til dem. Jeg deltager mindre og mindre, fordi der ikke er så mange folk på samme alder som mig.” (CODA, 14 år)

Flere studier viser, hvordan relationen til døveverdenen udvikles i spændet mellem de nære bånd til døve forældre og det bredere samfund, hvor tegnsprog og døveverden ofte er usynlig eller misforstået (Bishop & Hicks 2005; Heffernan & Nixon 2023;

Singleton & Tittle 2000). Med den potentielle indskrænkelse af døvemiljøet kan der også opstå anderledes identitetsmæssige relationer blandt CODA'er. Når der ikke længere kan hentes det samme potentielle udbytte fra relationen til døvekulturen, hvad gør det ved CODA'erne situation? Det er det spørgsmål, som Solem antydede i interviewet.

Døveverdenen og den hørende verden

Den norske antropolog Frederik Barth (1969) har formuleret en teori om grænsesætning. Barths interesse var at undersøge, hvordan konstitueringen af identitet sker igennem sociale processer og interaktion, og hvordan grænsesætningen mellem 'dem' og 'os' opretholdes igennem praksisser, fortællinger, normer og symboler. For Barth eksisterer grænser ikke udenfor mennesker, men det er i stedet mennesker, der er med til at skabe og genskabe grænser igennem de måder, man forstår, agerer med og omtaler hinanden på (Barth 1969, 10).

I denne kontekst kan vi bruge det til at forstå den sociale grænsedragning, der opstår mellem døveverdenen og den hørende verden, samt hvordan CODA'er, der står imellem de to verdener, bevæger sig imellem og forholder sig til disse grænsesætninger.

Figur 1. CODA-barnets to verdener. Oprindelig illustration af Berit Sørensen, konsulent for Familie og Voksenstøtteområdet. Bearbejdet af Videns- og Udviklingsenheden

Der er tydeligt grænser mellem de to verdener. Disse opstår både, når vi omtaler dem som forskellige verdener, og i de fortællinger der opstår mellem mennesker om, hvordan de er forskellige. En tydelig grænse findes i form af døvekulturens visuelle opmærksomhed og brug af tegnsprog, mens de hørende omgivelser kommunikerer auditivt.

Det gør, at døve personer ikke har let adgang til den hørende verden, og hørende personer har ligeledes ikke adgang til døveverdenen. Men CODA'er har adgang til begge, i kraft af deres hørelse og deres adgang til døveverdenen igennem forældrene og beherskelse af tegnsproget.

De lever således med unik adgang til begge verdener. Men når mennesker drager grænser mellem 'dem og os', handler det ikke kun om at tydeliggøre, hvilke forskelle der er mellem kulturer, men også om at tydeliggøre hvad der karakteriserer den kultur, de tilhører. De andre er hørende, vi er døve. De andre udtrykker sig visuelt, vi udtrykker os auditivt. Det er altså en måde at identificere sig selv på og føle en tilknytning. Det er især i denne grænsedragning, hvor man ikke kun fokuserer på 'dem', men primært fokuserer på at karakterisere 'os', at CODA'er skal navigere. De kan identificere sig med både den hørende og den døve verden, og her er det vigtigt at forstå, hvordan de navigerer i de forskellige verdener, samt deres tilknytning og tilhørsforhold til dem. Hvilken 'os' hører de til, og kan man høre til både 'os' og 'dem'?

Forældrerelationen er vigtig og central i et barns opvækst. Det specielle ved CODA'ers situation er, at de i mange tilfælde ikke alene vil have tegnsprog som deres første sprog, men også igennem tegnsproget og forældrene vil have adgang og relation til en anden kultur:

"[Men oplever du, at du har været anderledes fra børn, der har hørende forældre?] 100 procent. Altså, 100%. Og nogle gange joker jeg også med det. Det kan godt være, at den eneste forskel mellem dig og mig er, at du har hørende forældre, jeg har døve, men det er sådan en helt anden, ja, kultur, vil jeg næsten sige." CODA, 21 år.

Et sted man kan være sig selv

Nogle CODA'er oplever døvemiljøet og samværet med deres forældre som et frirum. Det gælder særligt, hvis de kan være sammen med andre CODA'er. Dermed bliver det et rum, hvor de kan være sig selv, og hvor deres sprog og identitet ikke behøver forklaring. En ung kvinde fortæller:

"Man kan spejle sig selv i sine venner. (...) Vi kan alle sammen tegnsprog. Så vi skal slet ikke tænke over at tolke nu. Det er de hørende, der er unormale." CODA, 21 år

Hun oplever en stærk tilknytning til døvemiljøet og især de andre CODA'er, hun møder i det, fordi de kan kommunikere frit med hinanden på både talesprog og tegnsprog, og de kan udveksle erfaringer uden at skulle retfærdiggøre eller forklare dem. I den sammenhæng er tegnsprog normen og ikke noget unormalt. Men den unge kvinde i citatet fortæller også efterfølgende, at det er ægte inklusion, da de ikke skal tolke i nogle retninger, hverken til de hørende omgivelser eller til forældrene, de kan bare kommunikere ubesværet.

Det kan læses som et eksempel på en grænsedragning mellem den hørende og den døve verden, hvor hun ofte skal tænke på at tolke og ikke altid kan tale helt frit blandt sine venner i den hørende verden, mens det føles en del friere i døveverdenen. Selvom hun også er glad for sine venner i den hørende verden, opleves døveverdenen som et sted, der stemmer mere overens med hende, og her er hun normal, mens hun nu kan se de hørende som "unormale" og delvist anderledes fra hende selv.

Ligeledes kan man se eksempler på, hvordan grænsedragningen virker i den hørende verden, hvor det ikke er normalt, at man tolker for sine forældre. Det er underligt, og

noget omgivelserne er nysgerrige på. Informanterne beskriver i interviewene, at omgivelsernes nysgerrighed ofte er præget af en række tilbagevendende spørgsmål: Er tegnsprog det samme i alle lande? Hvorfor er du ikke selv døv? Er det svært at lære tegnsprog? Disse spørgsmål kan opleves som både beundrende og udmattende (Allard & Roos 2025), men markerer også en grænsedragning mellem noget, omgivelserne synes, er eksotisk og spændende, men som er hverdagen for CODA'er. Det er anstrengende at være i, og derfor kan det opleves som et frirum at være sammen med andre, der står i samme situation. Oplevelsen af et særligt frirum genfindes i litteraturen, hvor flere beskriver, hvordan CODA'er, særligt som unge og voksne, finder styrke og genkendelse i døvemiljøet, fordi det er der, de føler sig fuldt forstået (Moroe 2019; Napier 2008). Forfatteren Napier, der selv er CODA, beskriver i sin selvbiografiske beretning, hvordan det netop er i tegnsproget og døveverdenen, at hun føler sig hjemme. Selvom hun er hørende, er det oplevelsen af forbindelse og spejling, der er vigtigt for hende – og den møder hun i samværet med andre CODA'er.

En side af sig selv – men ikke hele billedet

Der er dog nuancer i dette billede. Fx beretter nogle CODA'er om, at de oplever tilknytningen til døveverdenen som mere afgrænset. Det er en del af dem, men ikke nødvendigvis den vigtigste. En ung beskriver det således:

“Jeg føler mig både hørende og døv. Jeg har ikke tænkt særlig meget over det. (...) Jeg vil også se mig selv som en del af det døve fællesskab.” CODA, 14 år

Flere af de unge CODA'er fortæller om en delvis tilknytning til døvemiljøet, hvor de oplever at høre til, men at de ikke nødvendigvis ser det som den vigtigste del af dem selv. De har adgang til miljøet, og når de er der, oplever de at høre til, og at de også har mulighed for at spejle sig i andre CODA'er – men det opleves ikke som den primære sociale tilknytning for dem. Realiteten er også, at den unge måske er i en livssituation, hvor tegnsprog ikke er en særlig stor del af hverdagen:

“Altså, selvfølgelig i min hverdag og på mit arbejde, så er jeg jo i den hørende verden, for der er ikke rigtig nogen døve til rådighed her, jeg kan snakke med. Men i mit private liv, så fylder døvhed jo hele mit liv. Altså, sådan, det er ikke fordi, jeg er 100% på den ene eller den halvdel. Jeg er halv-halv jo.” CODA, 21 år

Der er netop en tydelig opdeling af denne unges liv, hvor hverdagen og arbejdet, der fylder en stor del af livet, primært er præget af hørende omgivelser, så tegnsprog og døvekulturen ikke får en lige så stor rolle som det talte sprog. I nogle studier om CODA-børn og -unge pointeredes det, at adgangen til døveverdenen og den hørende verden har en omkostning. Det kan være mentalt hårdt og socialt udfordrende, at de skal balancere mellem to verdener (Hoffmeister 2008; Moroe 2019; Singleton & Tittle 2000; Van den Bogaerde & Baker 2016; Adams 2008).

Det er dog ikke det aspekt, der er mest fremtrædende for de unge, som er blevet interviewet i dette studie. Som citatet med den 14-årige peger på, kan man godt anerkende, at der er grænser mellem de to verdener, uden at de nødvendigvis opleves som særligt betydningsfulde. Han fortæller, at han oplever sig som en del af

både det døve og det hørende miljø – og det ses ikke som en udfordring, men som en mulighed, der giver ham adgang til og tryghed i begge verdener.

Fremfor at se det som en gensidigt udelukkende grænsedragning, er det mere som at stå i en fordelingsgang med to døre. Der er udsyn til to forskellige rum – man behøver ikke forlade det ene for at være i det andet. I stedet kan man se, lytte og deltage på begge sider og skabe sammenhæng mellem dem. I modsætning til amerikanske studier, som betoner de vanskeligheder, det kan give at skulle balancere mellem to kulturelle identiteter, viser udtalelser fra de unge selv, at mange oplever det som en styrke og en ressource at have adgang til begge verdener. En mulighed snarere end en konflikt.

Når man ikke helt passer ind

For nogle CODA'er kan relationen til døveverdenen dog også være præget af ambivalens. De føler sig måske for hørende til helt at høre til og kan også opleve, at de ikke får lov til at passe helt ind i miljøet. Det udtrykker Isabella Solem på følgende måde:

“Altså, døve taler jo ofte om de hørende, ikke? De dumme hørende, som ikke forstår noget. Og så sidder barnet tilbage og tænker: ”Ja, men jeg er jo hørende”. ” (Oversat fra norsk)

De unge kommer ikke selv ind på denne oplevelse i interviews. Dog bliver det af nogle beskrevet, hvordan deres forældre kan have en opfattelse af, at alt er meget nemt for hørende, mens den unge slet ikke selv oplever, at deres hverdag er nem. En ung CODA-kvinde fortæller:

”Jeg ville nok sige, at de burde vide, at det faktisk er meget hårdere [at være hørende], end hvad de egentlig går og tror. Fordi de tror, at det er meget nemt, fordi man er hørende, så kan man jo høre det hele og sådan noget, men altså, det er ikke så nemt, som man lige går og tror.”

Disse forskellige oplevelser og udtalelser er også en del af livet som CODA. Med Barths analytiske briller på kan man sige, at døveverdenens behov for at afgrænse sig i forhold til de 'hørende' rammer CODA'er indirekte, fordi de netop også færdes i den hørende verden og er fysisk hørende.

Det kan give en følelse af, at ens forældre ikke helt forstår en og ikke anerkender det, man selv oplever som svært, og at man ikke hører helt til. Det kan være hårdt, hvis man er ung og ved at skabe sig en selvstændig identitet, at opleve ens forældre sætte spørgsmålstejn ved noget, man selv er del af, og tale nedsættende om dette.

Det kan derfor være vigtigt at holde for øje, at selvom de ikke decideret oplever at bliver ekskluderet eller holdt udenfor døvemiljøet, kan der stadig være udtalelser eller handlinger, der tydeliggør en forskel mellem CODA'er og døve personer, og det kan skabe udfordringer med at føle fuldt ud, at man er en del af miljøet. Det er heller ikke alle CODA'er, der nødvendigvis kommer til at beherske tegnsprog på et højt niveau. Forsker i socialt arbejde Audrey Frank (2019) anslår, at omtrent 60 % af amerikanske CODA-børn er flydende på tegnsprog (Frank 2019:1). Der er ikke tilsvarende opgørelser i Danmark, men det peger på vigtigheden af at være nuanceret i

forståelsen af CODA'ers adgang til døveverdenen, hvor beherskelse af tegnsprog er en væsentlig markør.

Følelsen af at være en insider og outsider på samme tid beskrives også i litteraturen. Forfatteren Kerri Clark (2003) og døveforsker Caitríona O'Brien (2016) påpeger, at nogle CODA'er oplever, at de ikke helt accepteres i døvemiljøet på grund af deres hørende status. Samtidigt føler mange CODA'er sig, som om de ikke helt passer ind i begge verdener, og det gør, at de former deres identitet som noget tredje (Adams 2008). Det er noget, CODA'er skal navigere i, og det kan komme til udtryk på forskellige måder. Som fx i dette citat, hvor en ung kvinde fortæller om sine tanker om, at hendes børn skal lære tegnsprog for at kunne kommunikere med deres bedsteforældre, og der oplever hun en skepsis fra hendes mor:

"..mine børn kommer også 100% til at lære tegnsprog, det giver mening, når man skal kommunikere med sine bedsteforældre, men min mor, hun er sådan lidt, ej det tror jeg ikke, du er meget i den hørende verden."
CODA, 21 år.

Det kan være kompliceret for de unge at navigere i. De kan møde fordomme, både fra de hørende omgivelser og deres forældre, som de skal forholde sig til.

Diskussionerne hidtil har fokuseret på relationerne mellem den hørende og døve verden, hvor CODA-barnet har befundet sig i en slags prekær mellemposition, hvor det fungerer som ambassadør, brobygger og tolk. Det kan være svært, men giver også en unik adgang. I interviewene fremstilles meget af dette som relativt uproblematisk og en del af hverdagen, når man er CODA. Et sidste perspektiv, som er væsentligt i denne forbindelse er, at der er tale om CODA-børn og -unge. Dermed er de også i gang med deres egne identitetsprocesser, uddannelses- og øvrige livsvalg, som alle andre unge. Set i Barths perspektiv er de i gang med deres egen grænsesætning, hvor de finder ud af, hvem de er, og hvad de selv vil. Forskerne Illeris et al. (2009) peger på, at netop denne identitetsafsøgning kan være kompliceret og svært – særligt med alle de krav, som de unge oplever, at omgivelserne og samfundet stiller. Vi har allerede set på, hvordan CODA'er oplever at befinde sig i en mellemposition, hvor de hverken er fugl eller fisk, og derfor kan risikere at være lidt af det hele uden at være noget helt. Det kan dog være en særlig udfordring, hvis forældrene ikke anerkender, at selvom man er hørende, så kan der stadig være aspekter af ens liv, der er vanskelige, og der kan godt være mange krav, som man føler, man skal leve op til:

"Jeg føler, at min far har givet udtryk for det mange gange at sådan, det burde jo ikke være så svært, for du kan høre. Det er meget svært for ham, fordi han jo døv og sådan. Det kan jeg også godt forstå, men sådan... det er bare heller ikke så nemt, når man kan høre sådan. Der er mange ting, man skal opnå." CODA, 20 år.

Afrunding

Vi har undersøgt, hvordan unge CODA'er oplever deres relation til døvekulturen og -verdenen. Det er et miljø, de typisk får adgang til gennem deres forældre. CODA'er er ofte hørende, men vokser op i et hjem præget af tegnsprog og døvekultur. De lever med adgang til både den døve og den hørende verden, og netop denne dobbelte tilknytning er central i analysen.

Et vigtigt perspektiv i artiklen er, hvordan døvekulturen er i forandring – især i takt med udbredelsen af Cochlear Implants (CI), som medfører, at færre lærer tegnsprog og engagerer sig i døvemiljøet. Denne udvikling begrænser også CODA'ers muligheder for at spejle sig i andre i samme situation.

Med udgangspunkt i Barths teori om grænsesætning analyserer artiklen, hvordan identitet og tilhørsforhold formes i spændingsfeltet mellem døve og hørende praksisser og normer. CODA'ers position er præget af, at de både kan identificere sig med døvekulturen gennem forældrene og med den hørende majoritetskultur gennem deres hørelse.

Analyserne peger på, at adgang til døvemiljøet i høj grad er knyttet til forældrenes relationer og engagement i miljøet. Ikke alle CODA'er oplever samme tilknytning – det afhænger både af forældrenes placering i døvekulturen og de unges egne erfaringer og valg.

Nogle CODA'er oplever døvemiljøet som et fristed – et sted, hvor de kan være sig selv og kommunikere frit uden at skulle forklare sig. Andre beskriver det som en del af deres identitet, men ikke nødvendigvis den mest betydningsfulde. Enkelte oplever ambivalens, især hvis de føler sig for "hørende" til at blive fuldt accepteret i døvemiljøet.

Artiklen peger på, at CODA'er er i gang med deres egne identitetsprocesser, som både er formet af forældrerelationen og af samfundets forventninger. Deres mellemposition – hverken helt hørende eller helt døv – kan være en styrke, men også en udfordring. Ikke mindst hvis omgivelserne eller forældrene ikke anerkender kompleksiteten i deres oplevelser og livsvalg.

Hvad skal du som fagperson være opmærksom på?

- ***Anerkend kompleksiteten i identitet og tilhørsforhold***

CODA'er navigerer mellem døve og hørende verdener, og deres identitet formes i dette krydsfelt. Vær opmærksom på, at de kan opleve tilknytning til begge miljøer – men ikke nødvendigvis som ligeværdige eller konfliktfrie. Stil åbne spørgsmål og undgå at placere dem i én fast kategori.

- ***Undgå stereotype forestillinger om "fordel" ved at kunne høre***

Mange CODA'er møder forventninger om, at de som hørende har lettere ved at klare sig. Men de kan opleve store krav, ansvar og føle sig misforstået – også af deres egne forældre. Vær opmærksom på deres egne oplevelser af at stå i en dobbeltrolle og giv plads til, at disse erfaringer kan være ambivalente.

- ***Vær sensitiv over for sproglige og kulturelle tilknytninger***

Tegnsprog kan være det første sprog for mange CODA'er, og deres sprogbrug og kulturelle referencer kan derfor være anderledes end jævnaldrendes. Skab rum, hvor de ikke behøver forklare eller oversætte sig selv, og hvor begge sprog og kulturer anerkendes som legitime.

Litteratur

- Adams, S. (2008). "Characteristics of the Coda Experience in 21st-century Contemporary Culture". In Bishop, M., & Hicks, S. L. (Eds.). *HEARING, MOTHER-FATHER DEAF: Hearing People in Deaf Families*. (pp. 261-292). Gallaudet University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv2rh27nk>
- Allard, K. & Roos C. (2025). Identity formation in bimodal-bilingual children of Deaf adults (Codas), *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 2025; <https://doi.org/10.1093/jdsade/enaf040>
- Barth, F. (1969). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bishop, M., & Hicks, S. (2005). Orange Eyes: Bimodal Bilingualism in Hearing Adults from Deaf Families. *Sign Language Studies*, 5(2), 188–230.
- Clark, K. (2003). Communication and parenting issues in families with deaf parents and hearing children. *Children of Deaf Adults: CODA's*. Retrieved from <http://www.lifeprint.com/asl101/pages-layout/coda.htm>
- Heffernan, G., & Nixon, E. (2023). Experiences of Hearing Children of Deaf Parents in Ireland. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 28(4), 399–407. <https://doi.org/10.1093/deafed/enad018>
- Hoffmeister, R. (2008). Border crossings by hearing children of Deaf parents: The lost history of Codas. In H.-D. L. Bauman (Ed.), *Open your eyes: Deaf Studies talking* (pp. 189–219). Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Illeris, K., Katznelson, N., Nielsen, J. C., Sørensen, N. U. & Simonsen, B. (2009). *Ungdomsliv: Mellem individualisering og standardisering*. København: Samfundslitteratur
- Kanto, L. (2016) "Two Languages, Two Modalities: A Special Type of Early Bilingual Language Acquisition in Hearing Children of Deaf Parents". Thesis, University of Oulo.
- Moroe, N. (2019.) "Physiologically, I am hearing, but psychologically, I am Deaf." *Identity: Lived experiences of hearing children born in families with Deafness in South Africa*.
- Napier, J. (2008). "Exploring Linguistic and Cultural Identity: My Personal Experience". In Bishop, M., & Hicks, S. L. (Eds.). *HEARING, MOTHER-FATHER DEAF: Hearing People in Deaf Families*. (pp. 219-243). Gallaudet University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv2rh27nk>
- O'Brien, C. (2016). *Children of deaf adults in Ireland: bilingualism in Irish sign language and English, and biculturalism in hearing and deaf cultural communities* [Master's thesis]. University of Oxford.
- Padden, C., & Humphries, T. (1988). *Deaf in America: Voices from a Culture*. Harvard University Press.
- Shakespeare, T. (2006). *Disability Rights and Wrongs*. London: Routledge.
- Singleton, J. L. & Tittle, M. D. (2000). Deaf Parents and Their Hearing Children. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 5(3), 221–236. DOI: 10.1093/deafed/5.3.221

van den Bogaerde, B., & Baker, A. E. (2016). Children of Deaf Adults. In G. Gertz, & P. Boudreault (Eds.), *The Sage Deaf Studies Encyclopedia* (pp. 118-120). Sage.

van den Bogaerde, B., & Baker, A. E. (2008) "Bimodal Language Acquisition in Kotas". In Bishop, M., & Hicks, S. L. (Eds.). *HEARING, MOTHER-FATHER DEAF: Hearing People in Deaf Families*. (pp. 99-131). Gallaudet University Press.
<https://doi.org/10.2307/j.ctv2rh27nk>

Zaborniak-Sobczak, M. (2021). Language Development and Special Educational Needs of Hearing Children of Deaf Parents. *The New Educational Review*, 64(2), 247–258. <https://doi.org/10.15804/tner.21.64.2.20>